

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060206

DOM
2013-12-19
Stockholm

Mål nr
M 6740-12

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2012-07-03 i mål M 4571-11, se bilaga A

KLAGANDE

Vento Energi AB

Ombud: H-A Ooch E E

MOTPARTER

1. Statkraft Södra Vindkraft AB3

Ombud: M F

2. Länsstyrelsen i Kronobergs län

3. LR

SAKEN

Tillstånd till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft på fastigheterna X, Y, Z samt X1 i Alvesta kommun, Kronobergs län

Dok.Id 1092498

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens domslut på så sätt att villkor 3 och 8 får följande ändrade lydelse.

Villkor 3

Bolaget ska till tillsynsmyndigheten innan byggnation påbörjas lämna in en bullerberäkning. Bullerberäkningen ska baseras på den typ av verk som ska etableras och till beräkningen ska bolaget redovisa om en eventuell effekttreglering är nödvändig som skyddsåtgärd för att inte överstiga 39 dB(A) vid bostäder.

Villkor 8

Den ekvivalenta bullernivån utomhus vid bostäder får på grund av vindkraftverken inte överstiga 39 dB(A) ekvivalent ljudnivå.

Den ekvivalenta bullernivån ska kontrolleras genom mätning eller beräkning. Vid kontroll av ljudnivån vid bostäder, såväl vid mätning som vid beräkning, ska utöver samtliga vindkraftverk enligt detta tillstånd på fastigheterna X, Y, Z och X1, hänsyn även tas till vindkraftverken på fastigheten Y1. Den närmare utformningen av kontrollerna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och anges i kontrollprogram enligt villkor 15. _____

INLEDNING

Statkraft Södra Vindkraft AB (Statkraft) har ansökt om tillstånd till att uppföra och driva av gruppstation för vindkraft med sex vindkraftverk på fastigheterna X, Y, Z samt X1 i Alvesta kommun. Givet tillstånd, villkor 3 och villkor 8, överprövas nu i Mark- och miljööverdomstolen på talan av Vento Energi AB (Vento), tidigare HS Kraft AB.

På talan av Vento föreligger för prövning i Mark- och miljööverdomstolen, utöver den aktuella ansökan rörande Statkrafts verksamhet, även en ansökan om tillstånd att få uppföra tre stycken vindkraftverk från bolaget Triventus Wind Power AB (Triventus) på angränsande fastighet (Mark- och miljööverdomstolens mål nr M 6741-12).

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Vento har framställt följande yrkanden.

I första hand yrkas att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, fastställer länsstyrelsens beslut såvitt avser lydelsen av villkor 3, samt ger villkor 8 följande lydelse.

Villkor 8

Den ekvivalenta bullernivån utomhus vid bostäder får på grund av vindkraftverken (inklusive närliggande parker) inte överstiga 40 dB(A) ekvivalent bullernivå.

Den ekvivalenta bullernivån ska kontrolleras genom mätning eller beräkning. Vid kontroll av ljudnivån vid bostäder, såväl vid mätning som vid beräkning, ska utöver samtliga vindkraftverk enligt detta tillstånd på fastigheterna X, Y, Z och X1, hänsyn även tas till vindkraftverken på fastigheterna Y1, Z1, X2, Y2 samt Z2, Den närmare utformningen av mätningarna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och anges i kontrollprogram enligt villkor 15.

Vad som har yrkats i andra och tredje hand framgår av bilaga B

Statkraft har föreslagit och medgivit att den föreskrivna ekvivalenta ljudnivån i villkor 8 ändras till 39 dB(A). I övrigt har ändringsyrkandena bestridits.

Länsstyrelsen i Kronobergs län har motsatt sig yrkandet om ändring av villkor 3 och tillstyrkt en ändring av villkor 8 på så sätt att aktuell vindpark regleras på samma sätt som andra närliggande vindparker.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Vento har sammanfattningsvis anfört följande. Vento arrenderar fastigheterna Z1, X2, Z2, X3, Y2 i Alvesta kommun, samt Y3 i Ljungby kommun. Arrendeaftalet avser projektering, uppförande och drift av en större vindkraftsgrupp som omfattas av ett av Länsstyrelsen i Kronobergs län beviljat tillstånd den 9 maj 2012 om 36 vindkraftverk. De arrenderade fastigheterna ligger i direkt anslutning till de fastigheter som den överklagade domen avser.

I länsstyrelsen förelades Statkraft att redogöra för de kumulativa effekterna av de aktuella etableringarna, med hänsyn till Ventos (då HS Kraft AB) planerade ansökan om etablering. Statkraft angav i sitt svar att Vento, för det fall att särskilt villkor om källjuds begränsning inte införs i tillståndet, förhindras att uppföra 12 av de 36 planerade vindkraftverken som omfattas av Ventos tillstånd. Mot denna bakgrund införde länsstyrelsen villkor 3 avseende en källjuds begränsning om 103 dB(A) för att tillgodose dels intresset av att optimera hela riksintresseområdet för vindbruk, dels Ventos intresse av att nyttja hela vindkraftspotentialen på rågrannfastigheterna uppgående till 36 vindkraftverk. Villkoret innebar att Statkraft, genom en begränsning av källjudet på sina vindkraftverk, förpliktigades att ta hänsyn till Ventos tillståndsgivna vindkraftsetablering.

Mark- och miljödomstolen har, i nu överklagad dom, ändrat villkor 3. Nu har tre projektörer tillstånd att uppföra totalt 45 vindkraftverk utan källjedsbegränsningar, vilket innebär att om alla eller någon av projektägarna utnyttjar sina tillstånd fullt ut kommer bullerkravet om 40 dB(A) att överskridas på grund av kumulativa effekter, utan att det klart framgår av tillståndets villkor vem som bär ansvaret för överskridandet. Den enskilde projektägarens vindkraftverk ger ju inte upphov till mer än 40 dB vid bostad, även om de kumulativa effekterna av alla grupperna gör att gränsen överskrids.

Mot bakgrund av hur tillståndet formulerats innebär Mark- och miljödomstolens ändring att Statkraft inte behöver ta hänsyn till Ventos vindkraftsetablering, vilket i sin tur får till följd att Vento tvingas att reducera sin etablering med 12 vindkraftverk. Detta innebär stor miljöskada och ekonomisk skada för Vento.

Mark- och miljödomstolens dom strider mot 16 kap. 11 § miljöbalken. Projekten berör samma naturresurs och kan inte fullt ut utövas vid sidan av varandra i enlighet med ansökningarna. Om en sådan jämkning inte kan göras, ska företräde ges åt den verksamhet som bäst stämmer överrens med 3 kap. miljöbalken. Ventos verksamhet med 36 tillståndgivna verk medför betydligt större miljönytta än motpartsprojektens sammanlagt nio vindkraftverk.

Motparterna har lämnat olika förslag på jämkning. I Mark- och miljööverdomstolen har Statkraft framställt ett jämkningsförslag innebärandes ett begränsningsvärde för motpartsprojekten om 39 dB(A) vid bostad, vilket förutsätter att Vento måste stryka två av sina verk. Även detta förslag är till väsentlig nackdel för Vento och innebär en försämrad markhushållning. Förslaget innebär varken optimering av den totala elenergiproduktionen inom riksintresseområdet eller någon jämkning av Statkrafts verksamhet. Anledningen till förslaget om 39 dB(A) är i stället att en mer sofistikerad beräkningsmodell (Nord 2000) samt reviderade ljuddata har inneburit att den förväntade ljudpåverkan från Statkrafts verksamhet har sjunkit till 39 dB(A), utan att det behöver anpassa driften av sin verksamhet.

Vento har låtit inhämta en oberoende utredning (ÅF Infrastructure AB, ÅF) i vilka de i målet förekommande olika jämningsförslagen samt länsstyrelsens källjusbegränsning har jämförts. I utredningen har även framtagits ett nytt jämningsförslag som utgör den bästa ljudregleringsmixen ur elproduktionssynpunkt för de 45 vindkraftverken såsom en och samma verksamhet.

Statkraft har sammanfattningsvis anfört följande. Statkraft delar Ventos uppfattning att en vindresurs bör utnyttjas så optimalt som möjligt. Det är viktigt att Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att 16 kap. 11 § miljöbalken är tillämplig när olika etableringar av vindkraftsverksamheter prövas samtidigt och de till följd av den totala ljudpåverkan inte kan utövas vid sidan av varandra. Dessa verksamheter ska i sådana fall jämkas så att de kan komma till stånd utan väsentlig nackdel för någon av dem. En sådan prövning skedde när Statkrafts och Triventus verksamheter prövades. Det är vidare viktigt att Mark- och miljööverdomstolen fastställer att en sådan jämkning ska ske när ansökningarna har inkommit ungefär samtidigt och när själva tillståndsprövningen kan samordnas utan tidsutdräkt för endera sökanden. Mark- och miljööverdomstolen bör även fastställa att när ansökningarna, såsom i förevarande fall, inte har inkommit samtidigt och när prövningen inte heller har kommit att samordnas kan jämkning inte längre ske. I sådana fall måste prövningsmyndigheten vid den senare prövningen utgå från att tidigare tillståndsgivna verksamheter kommer att utföras i enlighet med tidigare meddelade tillståndsbeslut. Vid den senare tillståndsprövningen måste de kumulativa konsekvenserna/effekterna beaktas.

Statkraft ingav sin ansökan till länsstyrelsens miljöprövningsdelegation i februari 2010, efter en samrådsprocess som inleddes i januari 2009. Vento inledde sin samrådsprocess i april 2010, dvs. först efter det att Statkraft hade inlämnat ansökan och påbörjat sin tillståndsprocess. Statkraft och Triventus erhöll tillstånd för sin verksamhet i januari 2011 och Vento erhöll sitt tillstånd i maj 2012, dvs. nästan ett och ett halvt år senare. Vento uppgav under ett inledande skede att de undersökte möjligheten att etablera 17 vindkraftverk. Ansökan kom slutligen att omfatta 36 verk.

Vento har uppgett att om alla eller någon av projektägarna utnyttjar sina tillstånd fullt ut kommer bullerkravet om 40 dB(A) att överskridas på grund av kumulativa effekter,

utan att det klart framgår av tillståndens villkor vem som bär ansvaret. Detta är inte riktigt. Statkraft och Triventus har en skyldighet att var för sig tillse att bullret från respektive vindpark, tillsammans med bullret från den andra parken, inte överstiger 40 dB(A). Vento måste å sin sida säkerställa att bullret från deras vindpark tillsammans med bullret från Statkraft och Triventus parker inte överstiger 40 dB(A). Det finns således inget utrymme för att de kumulativa effekterna kommer att överstiga 40 dB(A).

Det skulle inte gå att driva hela Ventos park med full effekt även om Statkraft och Triventus fick en källjuds begränsning om 103 dB(A). Uppförandet av samtliga verk i Ventos park kommer att kräva att vissa verk ställs ner.

Statkrafts och Triventus planer omfattade från början totalt 17 vindkraftverk, men bolagen minskade antalet verk till 9 (6 + 3), bl.a. för att underlätta en framtida etablering för Vento.

När det gäller skälen för källjuds begränsning har Vento hänvisat till länsstyrelsens motiv. Det anförs att en begränsning av källjudet skulle *optimera tillvaratagandet* av vindresursen. Detta förutsätter emellertid att det faktiskt kommer att etableras fler vindkraftverk. Om alla vindkraftverk åläggs en källjuds begränsning om 103 dB(A), trots att det inte är klarlagt att det enskilda vindkraftverket utgör ett problem ur bullersynpunkt, uppstår en suboptimering vid nyttjandet av vindkraftverken som inte kan motiveras. En sådan begränsning ökar samtidigt risken för att enskilda vindkraftverk inte kommer att uppföras. Statkrafts vindkraftpark omfattar endast sex verk och en minskning av antalet verk eller minskad marginal per verk innebär att hela etableringen äventyras. Frågan om optimering handlar inte bara om hur många verk som kan uppföras, utan i lika hög grad om hur optimalt de enskilda verken kan utnyttjas. Att en källjuds begränsning kan *underlätta för andra projektörer* när de ska beräkna vad den kumulativa effekten av vindparkerna blir beror inte på källjuds begränsningen i sig utan på det faktum att projektören får information om källjud gällande respektive vindkraftverk. Statkraft har inget intresse av att dölja dessa uppgifter. Det har vidare hävdats att en källjuds begränsning skulle *underlätta tillsynen*. Villkor ska dock föreskrivas som behövs för att förhindra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön (22 kap. 25 § 6 miljöbalken) – syftet med ett villkor är

inte att underlätta tillsynen i sig. I tillståndet har föreskrivits ett villkor om vilket buller som maximalt får uppkomma vid närmaste bostäder gemensamt för Statkrafts och Triventus verksamheter. Det behövs då inte något villkor om källjud för att förhindra skada eller olägenheter för människors hälsa eller miljön. Det skulle inte heller vara särskilt svårt att beräkna eller kontrollera att bullervillkoret uppfylls även utan en källjusbegränsning, i vart fall inte svårare än i andra fall där olika bullerkällor förekommer. Detta motsägs även av det faktum att Ventos eget tillstånd inte innehåller någon motsvarande begränsning av källjud.

En generell källjusbegränsning är inte ändamålsenlig eftersom det inte finns något stöd för att det faktiskt kommer att leda till en optimering av utnyttjandet av vindresursen. Att införa en generell begränsning av källjudet från respektive vindkraftverk är inte heller en rimlig lösning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken eftersom det kraftigt begränsar antalet leverantörer av vindkraftturbiner (de flesta vindkraftverk på marknaden har högre källjud än 103 dB(A) och kräver nedställning med åtföljande effektförlust för att nå ner till 103 dB. En generell begränsning i ett tillstånd för vilka turbiner som får användas för att det underlättar för framtida exploitörer eller vid tillsyn strider mot artikel 34 i fördraget om Europeiska unionens funktionsrätt (FEUF). Den föreslagna generella tillämpningen av en källjusbegränsningsprincip skulle med stor sannolikhet vara att jämställa med ett tekniskt handelshinder. En sådan begränsning av vilka turbiner som får användas kan inte heller rättfärdigas enligt artikel 36 i FEUF då begränsningen inte avser att skydda miljön eller människors hälsa.

Vento har inkommit med avancerade beräkningar gällande ljudoptimering och produktion. Statkraft anser att det är svårt att förstå de närmare beräkningarna och det bör också noteras att de bygger på vissa antaganden. Det är vidare mycket oklart hur det skulle förhålla sig till Ventos redan lagakraftvunna tillståndsbeslut och på vilket sätt Vento är bunden av de förutsättningar som nu presenterade utredningar bygger på. För det fall det skulle föreskrivas ett gemensamt bullervillkor på så sätt som har föreslagits skulle det råda mycket stor osäkerhet vem som har brutit mot villkoret om ljudet från samtliga vindparker tillsammans skulle överskrida 40 dB(A). Villkoret har också en preciseringsgrad som förefaller helt orimlig, inte minst med hänsyn till att

uppdelningen på bostäder inte syftar till att begränsa störningen vid respektive bostad utan för att optimera Ventos verksamhet utifrån de antaganden som har gjorts i Ventos beräkningar. Det finns vidare inte några beräkningar av vad kostnaden blir per producerad kWh, vilket torde vara den viktigaste aspekten vid avgörande av vad som är en optimering. När det gäller den optimering Vento anger sig vilja åstadkomma så kan det konstateras att det i 16 kap. 11 § miljöbalken endast anges att verksamheterna om möjligt ska jämkas så att de kan komma till stånd utan väsentlig nackdel för någon av dem. Lagstiftaren föreskriver således inte att det måste ske en fullständig optimering, som också många gånger kommer att vara omöjlig att exakt villkorsreglera. En sådan typ av villkor riskerar i stället att i sig leda till begränsningar och regleringar som missgynnar utbyggnaden av vindkraftverk. Strävan efter en nyttooptimering vid vindkraft blir därmed ett hinder för vindkraft i sig. Ett av de största hindren mot etablering av vindkraft idag är den omfattande, tidskrävande och osäkra tillståndsprocess som föregår anläggandet.

Trots dessa invändningar har Statkraft, tillsammans med Triventus, låtit utreda en alternativ begränsning för bolagens parker som skulle ge Vento större möjligheter att etablera vindkraft i närområdet. Enligt Statkrafts beräkningar är en möjlighet att begränsa bullret från Statkrafts och Triventus park så att det inte överstiger 39 dB(A) vid närmaste bostadsfastighet. Detta skulle innebära att Vento endast skulle behöva ta bort två vindkraftverk, samtidigt som de ekonomiska förutsättningarna att uppföra Statkrafts och Triventus parker inte riskerar att omintetgöras på grund av en generell källjuds begränsning. Exemplet bygger på antaganden om källjud för Ventos verk. Med andra antaganden skulle samtliga 36 verk kunna uppföras. Beräkningarna visar att en källjuds begränsning är onödig och endast begränsar möjligheten att optimera enskilda vindkraftverk.

Frågan kan inte, som vissa remissinstanser synes mena, skjutas upp till ett senare tillsynsbeslut. När investeringsbeslut tas måste förutsättningarna för verksamhetens bedrivande vara klarlagda. I annat fall finns risk för att det inte kommer att kunna uppföras några vindkraftverk alls.

Vento har inte överklagat villkor 8 i underinstansen, men överklagandet får i processuellt hänseende anses höra till villkor 8 och den nu föreslagna begränsningen av bullernivån kan tas upp till prövning. Det finns ett rättsligt eller sakligt samband med den överklagade ändringen av villkor 3 och kan sägas röra samma del av målet och betraktas som en följd av överklagandet, i varje fall så långt som Statkraft och Triventus medger en sådan ändring.

Länsstyrelsen har sammanfattningsvis anfört följande. Länsstyrelsen motsätter sig Ventos yrkande om att reglera bullernivåer genom att begränsa vindkraftverkens källjud. Miljöprövningsdelegationen har i senare tillståndsprövningar, bl.a. i tillståndsprövningen för Ventos verksamhet, gjort en annan bedömning av ljudeffektnivå från vindkraftverk (källjud) och anser inte längre att det är rätt metod att begränsa källjudet i tillståndet. Även länsstyrelsen har ändrat uppfattning och anser att det inte är en optimal metod att begränsa källjudet i ett tillstånd eftersom det begränsar verksamhetsutövarens möjligheter att optimera vindkraftparken utan att egentligen vara till nytta för de närboende.

Det går inte heller att reglera varje parks bullerbidrag vid respektive närliggande bostad eftersom typ av verk ännu inte fastställts. En sådan reglering innebär i praktiken en begränsning av källjud och leder till en alltför stor begränsning av verksamhetsutövaren.

Länsstyrelsen anser att alla tre parkerna ska regleras med samma villkor. I Ventos tillstånd, som har vunnit laga kraft, föreskrivs ett begränsningsvärde för buller inklusive närliggande parker om högst 40 dB(A) vid bostäder. Syftet med villkoret är att skydda bostäder från en högre bullernivå än 40 dB(A) oavsett hur många parker som etableras i närområdet. Villkoret lyder enligt följande.

”Den ekvivalenta bullernivån utomhus vid bostäder får på grund av vindkraftverken (inklusive närliggande parker) inte överstiga 40 dB(A) ekvivalent bullernivå. De angivna begränsningsvärdena ska kontrolleras genom immissionsmätning eller närfältsmätningar och beräkningar. Den närmare utformningen av kontrollen ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och anges i kontrollprogram enligt villkor x.”

Formuleringen ”närliggande parker” bör även innefatta eventuella framtida parker eftersom det bör vara högsta elproduktionen i hela området som styr vilka parker som får bidra med högst buller.

Villkor som reglerar bullernivåer styr var verken kan placeras. Ett verk med ett visst källjud behöver ett visst avstånd till bostäder för att klara 40 dB(A). Vilket avstånd som blir aktuellt beror därför på vilket verk som används och det går inte att förutspå vilka verk som finns på marknaden vid etableringen eftersom det ofta går lång tid från det att ansökan om tillstånd lämnats in till dess att tillståndet vunnit laga kraft. Det är därför inte lämpligt att föreskriva begränsning av källjud innan den exakta placeringen är fastlagd. Följande formulering om placering av verk är tillräcklig för att uppnå kravet på 40 dB(A) vid bostäder från alla tre parker.

”Planering och genomförandet av exakt placering av vindkraftverk, vägdragning och övriga detaljer i infrastrukturen ska fastställas efter samråd med tillsynsmyndigheten. I planeringen ska även ljudberäkningar ingå. Ljudberäkningen ska baseras på den typ av verk som ska etableras och till beräkningen ska sökanden redovisa om en eventuell effekttreglering är nödvändig som skyddsåtgärd för att innehålla villkor x (40 dB(A) vid bostäder).”

Frågan om metod för jämkning av effekttreglering ska ske samtidigt som frågan om slutlig placering av verken avgörs, vilket ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

REMISSYTTRANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Energimyndigheten har bl.a. yttrat följande. Parterna bör samsas om naturresursen på bästa tänkbara sätt, enligt 16 kap. 11 § miljöbalken. Gruppstationerna ger en liten marginal till angivna gränsvärden för buller vid permanentbostäder och det råder osäkerhet om båda verksamheterna kan samverka vid beskriven etablering. Eftersom det råder osäkerhet om samtliga etableringar kommer att byggas är effekttreglering inte ett alternativ. En sådan reglering skulle då kunna begränsa kommande produktion av förnybar energi.

Naturvårdsverket har bl.a. yttrat följande. Statkrafts anläggning bör villkoras så att den sammantagna ljudnivån från den vindkraftparken samt Triventus och Ventos vindkraftparker inte får överskrida 40 dB(A) vid någon bostad.

Ansökningshandlingarna till de tre parkerna har lämnats in ungefär samtidigt till länsstyrelsen och det är olyckligt att en samordnad prövning enligt 16 kap. 8 § miljöbalken inte gjorts från början. Vento har fått ett tillståndsbeslut som vunnit laga kraft och vid prövningen av Statkrafts och även Triventus ansökningar måste därför Ventos lagakraftvunna tillstånd tas i beaktande. En beräkning för den bästa ljudregleringsmixen från en elproduktionssynpunkt har tagits fram utifrån att verksamheternas totalt 45 vindkraftverk vore en gemensam anläggning. Det är, som Vento framhåller, viktigt att bästa möjliga markhushållning enligt 3 kap. miljöbalken främjas samt att nyttjandet av vinden i ett område av riksintresse för vindbruk optimeras. Den metod och den beräkning som presenterats av Vento är ett lämpligt underlag och kan ligga till grund för att fastställa en slutlig utformning av de tre parkerna, samt vara ett bra underlag för tillsyn. För Statkrafts och Triventus anläggningar bör införas likalydande villkor som villkor 8 i Ventos tillstånd. Även likalydande villkor som villkor 2 i Ventos tillstånd bör gälla för Statkrafts och Triventus anläggningar, dvs. att slutlig placering av vindkraftverken ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten. När det gäller villkor som reglerar källjud är det olämpligt bl.a. eftersom det kan binda en anläggning på ett sätt som inte möjliggör ett optimalt nyttjande av vindresursen. Dessutom är det ljudnivån vid bostad som bör regleras, då det är viktigt att denna inte är för hög.

L R har getts tillfälle att yttra sig i målet men har inte hörts av.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Utöver den aktuella ansökan rörande Statkrafts verksamhet föreligger för prövning i Mark- och miljööverdomstolen en ansökan om tillstånd att få uppföra tre stycken vindkraftverk från bolaget Triventus på angränsande fastigheter (Mark- och miljööverdomstolens mål nr M 6741-12). Dessa två gruppstationer medför påverkan av buller inom delvis samma område som påverkas av buller från Ventos tidigare

tillståndsgivna vindkraftsverksamhet (Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 26 oktober 2012 i mål L R M 2306-12). Tillståndet till Ventos verksamhet omfattar uppförande av högst 36 stycken vindkraftverk. I det tillståndet föreskrev bl.a. som villkor (nr 8) att den ekvivalenta ljudnivån utomhus vid bostäder på grund av vindkraftverken (inklusive närliggande verk) inte får överstiga 40 dB(A). Vidare föreskrevs som villkor att den exakta placeringen av Ventos vindkraftverk skulle fastställas i samråd med tillsynsmyndigheten varvid ljudberäkningar ska ingå i planeringen (villkor nr 2). Det var vid tidpunkten för prövningen av Ventos ansökan känt att även Statkrafts och Triventus ansökningar var föremål för tillståndsprövning.

Målen rörande Statkrafts respektive Triventus aktuella gruppstation för vindkraft handläggs i Mark- och miljööverdomstolen som separata mål. Mark- och miljööverdomstolen har emellertid att vid prövningen bedöma om den samlade miljöpåverkan från dessa båda och andra tillståndsgivna eller befintliga verksamheter på omgivningen kan godtas eller om någon jämkning måste ske. En jämkning kan emellertid endast ske av de verksamheter som är under prövning (jfr 16 kap. 11 § miljöbalken). Ventos tillstånd med däri föreskrivna villkor har vunnit laga kraft och det föreligger inte någon möjlighet att i detta mål pröva och ändra detta tillstånd. Bestämmelsen i 16 kap. 11 § miljöbalken om samordnad prövning är därmed inte tillämplig i förhållande till Ventos verksamhet.

Huvudfrågan i målet är alltså hur villkoret avseende buller såvitt avser Statkraft bör utformas och då även med beaktande av Triventus ansökan och till rättskraften i Ventos tillstånd.

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att länsstyrelsen inte har överklagat mark- och miljödomstolens dom och att länsstyrelsens synpunkter hit inte prövas som separata ändringsyrkanden utan tillmäts samma betydelse som ett sedvanligt yttrande.

Syftet med en reglering av buller är att begränsa en verksamhets störningar på omgivningen, i detta fall främst på närliggande bostäder. För att möjliggöra en effektiv tillsyn av att föreskrivna bullervärden inte överskrids finner Mark- och

miljööverdomstolen, i likhet med mark- och miljödomstolen, att bullervillkoret i enlighet med gällande praxis bör utformas som ett generellt begränsningsvärde angivet som buller vid bostäder från verksamheten. Av beräkningar som Statkraft har presenterat här framgår att det samlade bullerbidraget från Statkrafts och Triventus verksamheter inte kommer att överskrida 39 dB(A) vid de mest bullerutsatta bostäderna. Mark- och miljööverdomstolen finner det lämpligt att i enlighet med Statkrafts medgivande föreskriva att den ekvivalenta bullernivån utomhus vid bostäder får på grund av verksamheten inte överstiga 39 dB(A). Denna ändring innebär vidare att den bullerberäkning som bolaget ska redovisa till tillsynsmyndigheten innan byggnation påbörjas (villkor 3) också ska utgå från denna nivå. Det sålunda föreskrivna begränsningsvärdet för buller som är något lägre än vad som sedvanligt brukar krävas gör att det ankommer på Vento att, i enlighet med vad som föreskrivits som villkor för deras verksamhet, anpassa utformningen av sin verksamhet på ett sådant sätt att den kumulativa bullernivån begränsas.

Sammanfattningsvis finner Mark- och miljööverdomstolen att mark- och miljödomstolens dom endast ska ändras i enlighet med vad Statkraft åtagit sig och den ändring av villkor 3 som följer av detta.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark och Henrik Runeson, referent, tekniska rådet Mikael Schultz samt adjungerande ledamot Karin Sparrman.

Föredragande har varit Linn Gloppestad.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
Enhet 3:2

DOM
2012-07-03
Meddelad i
Växjö

Mål nr M 4571-11

KLAGANDE

L R

KLAGANDE OCH MOTPART

Vindkraft AB Skogsudden

Ombud: M F

MOTPART

Länsstyrelsen i Kronobergs län

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Kronobergs län, Miljöprövningsdelegationen, beslut 2011-01-18 i ärende nr 551-550-10, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd till uppförande och drift av gruppstation för vindkraft på fastigheterna X, Y, Z samt X1 i Alvesta kommun, Kronobergs län

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar länsstyrelsens (Miljöprövningsdelegationens) beslut vad gäller tillståndets giltighetstid samt villkor 2, 3 och 8 enligt följande.

Tillståndets ska gälla under en tid av 35 år från det att beslutet om tillstånd vunnit laga kraft.

Villkor 2. ändras till följande lydelse.

Dok.Id 212132

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

Tillståndet får tas i anspråk först sedan tillståndshavaren ställt ekonomisk säkerhet enligt följande. Säkerheten ska ställas i form av bankgaranti, pant, borgen eller liknande, uppgående till 300 000 kronor per uppfört vindkraftverk för efterbehandling och andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Säkerheten ska byggas upp under en tjugoårsperiod. Innan ett vindkraftverk får tas i drift ska bolaget ställa en säkerhet om 50 000 kronor. Därefter ska säkerheten höjas med 12 500 kronor per år till dess att den uppgår till 300 000 per vindkraftverk plus index. Beloppen ska under verkens livstid indexuppräknas efter konsumentprisindex med 2012 som bas. Säkerheten ska ges in till och godkännas av Länsstyrelsen i Kronobergs län.

Villkor 3, första meningen upphävs, varvid villkoret ändras till följande lydelse.

Bolaget ska till tillsynsmyndigheten innan byggnation påbörjas lämna in en bullerberäkning. Bullerberäkningen ska baseras på den typ av verk som ska etableras och till beräkningen ska bolaget redovisa om en eventuell effektregering är nödvändig som skyddsåtgärd för att inte överstiga 40 dB(A) vid bostäder.

Villkor 8, andra stycket, ändras till följande lydelse.

Den ekvivalenta bullernivån ska kontrolleras genom mätning eller beräkning. Vid kontroll av ljudnivån vid bostäder, såväl vid mätning som vid beräkning, ska utöver samtliga vindkraftverk enligt detta tillstånd på fastigheterna X, Y, Z och X1, hänsyn även tas till vindkraftverken på fastigheten Y1. Den närmare utformningen av mätningarna ska ske i samråd med tillsynsmyndigheten och anges i kontrollprogram enligt villkor 15.

I övrigt avslås överklagandena.

BAKGRUND

Miljöprövningsdelegationen i Kronobergs län (nedan MPD) lämnade den 18 januari 2011 Statkraft Södra Vindkraft AB (nedan Statkraft) tillstånd, att under en tid om 25 år från det att tillståndet tas i anspråk, uppföra och driva gruppstation för vindkraft med sex vindkraftverk. MPD förenade tillståndet med ett antal villkor.

Statkraft och L R överklagade MPD:s beslut till mark- och miljödomstolen, som i dom den 1 juni 2011 (M 626-11) upphävde MPD:s beslut och återvisade målet till Länsstyrelsen i Kronobergs län för fortsatt handläggning och ny prövning. Efter överklagande till mark- och miljööverdomstolen undanröjdes mark- och miljödomstolens dom och målet återförvisades till mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning.

YRKANDEN M.M.

Statkraft har framställt följande yrkanden.

1. Att villkor 2 får följande lydelse: Bolaget ska, inom 15 år från det att vindkraftverken tagits i bruk, ställa säkerhet hos Länsstyrelsen i Kronobergs län enligt 16 kap 13 § miljöbalken med 300 000 kr för varje vindkraftverk som uppförts avseende kostnaderna för efterbehandling och andra återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. Säkerheten får utgöras av pant, garanti eller borgen och ska prövas av Länsstyrelsen i Kronobergs län. Tillståndets giltighet är beroende av att säkerhet ställs i enlighet med villkoret.
2. Att villkor 3 upphävs.
3. Att föreskriften om tidsbegränsning ändras så att tillståndet tidsbegränsas räknat från den tidpunkt då verksamheten påbörjas istället för när tillståndet tas i anspråk.

LR har, så som hans överklagandet får förstås, yrkat att beslutet upphävs.

Han har i huvudsak anfört följande. Vindkraftparken kommer att medföra nackdelar för honom i form av skuggor, reflexer och ljus. Andra problem är att vindkraftverken inte stämmer in utseendemässigt i landskapsbilden och att de begränsar hans

möjligheter att utnyttja sökta bygglov. Säkerhetsrisker kommer föreligga vad gäller regler om avstånd till vägar, isbildning på rotorblad och vibrationer. I värsta fall kan rotorblad lossna, vilket kan utsätta personer, egendom husdjur och vilda djur för livsfarliga händelser. För sin egen del har han ont av reflexer och blinkande starkt ljus. Han kan därför bli tvungen att göra sig av med fastigheten.

Statkraft har till stöd för sitt överklagande anfört i huvudsak följande.

Villkor 2

Enligt 16 kap. 3 § miljöbalken får ett tillstånd för sin giltighet göras beroende att verksamhetsutövaren ställer ekonomisk säkerhet för kostnader för de återställningsåtgärder som verksamheten kan föranleda. En ekonomisk säkerhet avser att skydda samhället från att behöva stå för återställningen i situationer där den ansvariga verksamhetsutövaren försatts i konkurs. Risken för att denna situation ska inträffa för aktuell typ av verksamhet uppkommer inte förrän tidigast om 20 år, dvs. när vindkraftverken börjar närma sig slutet av sin tekniska livslängd. Dessförinnan kommer alltid den fortsatta driften av vindkraftverken att kunna finansiera en avveckling och ett återställande av marken. Därmed finns ingen risk för att samhället ska behöva stå kostnaderna. Det räcker med att det fastställs att säkerheten ska ställas vid en viss framtida tidpunkt, förslagsvis 15 år från det att vindkraftverken togs i bruk.

Det avgörande från miljödomstolen i Nacka som länsstyrelsen hänvisar till, M 4023-09, kan inte anses utgöra praxis enär andra miljödomstolar har kommit till annan slutsats, se bl.a. miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätts dom 2010-12-17 i mål M 1640-10 och 2010-02-17 i mål M 2227-09 och miljödomstolen vid Östersunds tingsrätts dom 2010-12-21 i M 42-10. Även miljööverdomstolen har godtagit succesivt ställd säkerhet vid vindkraftsetablering, bl.a. i avgörandet 2009-11-10 i mål nr M 5960-08. Detta ger stöd för att säkerhetens ställande inte behöver ske i samband med att tillståndet tas i anspråk, och att säkerheten trots detta kan anses betryggande.

Hänvisning görs även till Högsta domstolens avgörande 2011-06-01 i mål T 5420-08 där det framgår att villkor om säkerhet inte längre behöver omfatta vilken form

av säkerhet som ska ställas. För det fall mark- och miljödomstolen finner det motiverat har Statkraft alltså inget att invända mot att formen för säkerheten utgår ur det aktuella villkoret. Bolaget har heller inget att invända emot, om domstolen finner det påkallat, att det i villkoret regleras att säkerheten ska byggas upp inom femtonårsperioden, t.ex. årligen.

Villkor 3

Källjudet är den ljudeffektnivå som Statkraft har valt att utgå ifrån i sin ljudberäkning, dvs. vilket verk som antas uppföras och leverantörens uppgift om vilket källjud ett sådant verk har. I sin tillståndsansökan har Statkraft uppgivit att vindkraftverken kommer från samma leverantör och kommer att vara av samma storlek. Bolaget uppger också att det kan bli nödvändigt med en effektreglering av vindkraftverken för att uppfylla villkoren för buller. En avvikelse i källjudet beroende på vilka verk som kommer att uppföras i vindkraftparken skulle inte påverka de närmaste fastigheterna så att ljudnivåerna vid dessa överstiger det enligt villkor 8 fastställda kravet på 40 dB(A) vid bostadshus. Det finns alltså ingen anledning att ytterligare reglera ljudnivåerna på så sätt som länsstyrelsen har beslutat.

Bestämmelsen i 24 kap. 25 § 6 p miljöbalken ska enligt 19 kap. 5 § 8 p miljöbalken tillämpas även i ärenden som prövas av länsstyrelsen. Bestämmelsen innebär att ett beslut som innebär att ett tillstånd meddelas får innehålla bestämmelser om de villkor om bl.a. begränsningsvärden som behövs för att förhindra skada på eller olägenhet för omgivningen.

Avsikten med villkor 3 kan inte anses vara att begränsa olägenhet för människors hälsa och miljön. Detta eftersom olägenheten pga. buller som kan påverka de näroboende inte upplevs till följd av källjudet från verken utan påverkas av de ljudnivåer som kan uppmätas vid respektive bostadshus. Länsstyrelsen har i villkor 8 föreskrivit att den ekvivalenta bullernivån utomhus vid bostäder inte får överstiga 40 dB(A) ekvivalent bullernivå, och att denna nivå ska kontrolleras genom mätning i samråd med tillsynsmyndigheten. Det finns därför enligt Statkraft inget behov av att reglera källjudet för att förhindra olägenhet. En sådan reglering fyller ingen funktion i sammanhanget. Skulle det visa sig att ljudnivåerna överskrider de i villkor 8 fast-

slagna begränsningsvärdena blir bolaget tvunget att effektreglera vindkraftverken. Detta oavsett vilken typ av vindkraftverk som uppförs och vilket källjud dessa genererar enligt tillverkaren.

Villkorets giltighetstid

Enligt 16 kap. 2 § miljöbalken får tillstånd lämnas för begränsad tid. Enligt lagmotiven är skälen för att tidsbegränsa ett tillstånd sammanfattningsvis att den tekniska utvecklingen och ökade kunskaper kan komma att leda till att miljökraven ändras och att villkoren skärps vid en förnyad tillståndsprövning efter att det tidigare tillståndsbeslutet har löpt ut. I nu aktuellt fall är bolaget av uppfattningen att verksamheten kan begränsas i tiden till 25 år men att denna tid ska löpa från det att verksamheten påbörjas, d.v.s. när vindkraftverken börjar producera energi. Anledningen till detta är att tillståndstiden för vindkraftverken därmed är kopplad till den estimerade tekniska livslängden för verken, som är beräknad från den tid verken tas i anspråk. Så som villkoret nu är konstruerat skulle det innebära att den tid som åtgår under anläggningsskedet (1-2 år) medför att fullt funktionsdugliga vindkraftverk inte kommer att kunna utnyttjas under motsvarande tid i slutet av sin tekniska livslängd. Det skulle således medföra en effektivare energianvändning att låta vindkraftverken vara i produktion under de 25 år som, i underkant, beräknas vara vindkraftverkens tekniska livslängd.

Länsstyrelsen har i yttrande anfört i huvudsak följande.

Länsstyrelsen anser att L R överklagande ska lämnas utan bifall. Det finns ingen praxis från varken mark- och miljödomstolar eller mark- och miljööverdomstolen att vindkraftverk ska placeras på ett angivet avstånd till fastighetsgränserna.

Närliggande fastigheters värdeminskning eller värdeökning är inget som tas med i tillståndsprövningen enligt 9 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen anser vidare att bolaget på ett godtagbart sätt redovisat de störningar som kan bli aktuella för närboende.

Länsstyrelsen har vidare yrkat att Statkrafts yrkande vad gäller villkor 3 ska lämnas utan bifall.

Villkor 2

Länsstyrelsen har föreslagit att villkor 2 om den ekonomiska säkerheten ändras till följande lydelse.

Bolaget ska ställa säkerhet för efterbehandling och andra återställningsåtgärder om 300 000 kr per vindkraftverk, genom säkerhet från bank eller annat kreditinstitut. Säkerheten ska byggas upp under en tjugoårsperiod och årligen under verkens livslängd indexuppdateras enligt nedan.

En första avsättning om 50 000 kr ska ske innan vindkraftverket tas i drift. Bolaget ska genom årliga inbetalningar om lägst 12 500 kr jämte index upparbeta ett belopp om 300 000 kronor plus index. Även de tidigare gjorda inbetalningarna ska indexuppräknas, varvid eventuell indexhöjning årligen ska inbetalas utöver den årliga inbetalningen.

Indexeringen ska ske enligt Konsumentprisindex – totalindex med 1980 som basår – där basbeloppet ska vara anpassat till indextalet med tidpunkten för driftstart.

Ränta på kontot tillgodoräknas bolaget och kan jämka indexbeloppet med motsvarande belopp. Bolaget ska årligen lämna uppgifter till länsstyrelsen och tillsynsmyndigheten som visar att ovanstående belopp avsatts som säkerhet.

Bolaget har i sin ansökan inte gett något förslag på storlek på en ekonomisk säkerhet för parken. Bolaget föreslog att komma in med en lämplig säkerhet inom 15 år från det att tillståndet tas i anspråk.

Länsstyrelsen anser att återställningskostnader uppstår så snart verken uppförs, varför det ska finnas ekonomisk säkerhet innan tillståndet tas i anspråk. Summan om 300 000 kr per verk är i enlighet med praxis. Bolaget yrkade aldrig på att succesivt få bygga upp säkerheten. Miljödomstolen i Vänersborg har i tre fall medgivit att säkerheten byggs upp succesivt under 20 år, istället för att ställas som ett engångsbelopp. Länsstyrelsen anser att den ekonomiska säkerheten kan byggas upp under en längre tid och har föreslagit den alternativa villkorsutformning som framgår ovan.

Villkor 3

Området är utpekad som ett riksintresse för vindbruk och är ett prioriterat område för vindkraft enligt Alvesta kommuns tematiska tillägg till översiktsplan. I området finns förutsättningar för flera vindkraftsetableringar. För att projektörer för framtida närliggande projekt ska veta vad de har att förhålla sig till, samtidigt som områdets användning ska optimeras är det lättare att räkna på en närliggande park genom att veta det maximala källjudet för intilliggande parker. Om källjudet inte regleras får verksamhetsutövare för närliggande framtida etableringar räkna med att den redan tillståndsgivna parken har en ljudnivå på 40 dB(A) vid samtliga närliggande bostäder vilket innebär att ljudnivån från den framtida parken inte kan optimeras i utformningen och hushållningen med markresurserna optimeras inte. Att föreskriva villkor om källjudet från den aktuella parken underlättar även för tillsynsmyndigheten att avgöra vilken verksamhetsutövare som orsakar en villkorsöverträdelse.

De närliggande bostäderna ska inte utsättas för en bullernivå över 40 dB(A) utomhus oavsett hur många närliggande parker som etableras. Blir det klagomål från närboende om buller så är det lättare för tillsynsmyndigheten att komma fram till vilket bolag som överskrider sina villkor om begränsat källjud. Om två verksamhetsutövare redovisar att just deras park bullrar mindre än 40 dB(A) kan det innebära att den sammanlagda bullernivån överstiger 40 dB(A) utomhus vid bostäder. Det går då inte enkelt att avgöra vilken verksamhetsutövare som ska vidta åtgärder för att minska bullret. Genom att det i tillståndet är reglerat i villkor hur mycket varje verk får bullra, är det lättare att avgöra vilken park som måste åtgärda sitt buller.

Tillståndets giltighetstid

Länsstyrelsen föreslår att tidsbegränsningen av tillståndet ändras på så sätt att giltighetstiden för tillståndet begränsas till 35 år från det att tillståndet vunnit laga kraft, istället för 25 år som MPD föreskrivit.

Statkraft har i genmäle över länsstyrelsens yttrande anfört i huvudsak följande.

Villkor 2

Länsstyrelsen anser att säkerheten kan byggas upp succesivt inom ramen för en tju-goårsperiod. Statkraft har yrkat att säkerheten ställs med sitt fulla belopp inom 15 år från det att vindkraftverken har tagits i bruk. Det finns ingen risk för att samhället ska behöva stå för återställningen om verksamhetsutövaren kommer på obestånd under de första 15 åren av vindkraftverkens drifttid. Om verksamhetsutövaren skulle gå i konkurs under de första 15 åren kommer en fortsatt drift av vindkraftverken kunna finansiera en avveckling av vindkraftverken och ett återställande av marken. Detta resonemang har godtagits i andra sammanhang, se Mark- och miljööverdomstolens domar 2011-11-23 i mål M 824-11, M 825-11 och M 847-11.

Länsstyrelsens förslag att bygga upp säkerheten varje år under 20 år är alltför omständligt och medför endast merarbete för verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten. Statkraft kan acceptera att det ska ske en indexuppdatering, men det ska i så fall utformas enligt följande (jmf Miljödomstolen vid Östersunds tingsrätts dom 2010-12-21 i mål M 466-10).

Det vid varje tid aktuella säkerhetsbeloppet för varje vindkraftverk ska årligen under verkets livstid indexberäknas efter konsumentprisindex, där året för denna dom utgör bas.

Länsstyrelsen har i sitt förslag angett att säkerheten ska ställas genom säkerhet från bank eller annat kreditinstitut, men har i sitt yttrande föreslagit en säkerhet som avser insättning på spärrat konto. Högsta domstolen har i dom meddelad den 1 juni 2011 i mål T 5420-08 slagit fast att tillståndsmyndigheten vid sin tillståndsgivning i allmänhet inte har anledning att bestämma vilken form säkerheten ska ha. Den frågan bör istället normalt lämnas öppen så att tillståndshavaren kan välja form när han genom tillståndsvillkoren har fått klart för sig hur stor säkerheten ska vara och när den ska ställas. Huruvida den form han väljer är godtagbar får prövas i samband med prövningen av om säkerheten är betryggande.

Villkor 3

Länsstyrelsen anser att källjudet ska regleras för att ge utrymme för fler verksamhetsutövare i framtiden. Försiktighetsmått ska föreskrivas för att begränsa påverkan på människors hälsa eller miljön. Då villkor 8 innebär att bullernivån utomhus vid bostäder inte får överstiga 40 dB(A) ekvivalent bullernivå finns inte behov av att reglera källjudet för att förhindra olägenheter för människors hälsa eller miljön. Det finns en möjlighet i 16 kap. 11 § miljöbalken att begränsa/jämka verksamheter som berör samma naturresurs eller som av någon annan orsak inte kan utövas vid sidan av varandra. Det förutsätter emellertid att dessa verksamheter prövas samtidigt. Att beakta eventuellt efterkommande verksamheter är inte möjligt.

Det är således möjligt att ta hänsyn till de planerade vindkraftverk som Triventus AB har ansökt om tillstånd för och som prövas samtidigt. Bolaget har också i sin MKB genomfört sina beräkningar utifrån det faktum att Triventus AB:s vindkraftverk anläggs och genomförda beräkningar visar att villkor 8 kommer att kunna innehållas tillsammans med de vindkraftverk som Triventus AB planerar att anlägga. Bolaget anser att det möjligen kan vara aktuellt att tydliggöra att bolagets vindkraftverk tillsammans med Triventus AB:s tillståndgivna vindkraftverk inte får överstiga de bullernivåer som föreskrivs i villkor 8

De verksamhetsutövare som ansöker om tillstånd efter det att Statkraft och Triventus AB har meddelats tillstånd måste i sin miljökonsekvensbeskrivning redovisa vad de kumulativa effekterna blir.

Att begränsa källjudet begränsar också antalet leverantörer av vindkraftturbiner. Det skulle i sig leda till högre kostnader eftersom möjliga leverantörer minskar. Att begränsa vilka turbiner som får användas skulle också sannolikt strida mot art 34 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Tillståndets längd

Bolaget kan i enlighet med länsstyrelsens förslag acceptera att giltighetstiden för tillståndet sätts till 35 år från det tillståndet vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen har i genmäle anfört följande.

Villkor 2

Länsstyrelsen anser att återställningskostnaderna uppstår så snart som verken uppförs, varför en uppbyggnad av säkerheten bör påbörjas när vindkraftverket tas i drift. Det finns inga garantier för att någon vill driva anläggningen vidare om bolaget skulle gå i konkurs. Det kan även bli problem att få bolaget att inkomma med en ekonomisk säkerhet efter 15 år, om det skulle visa sig att bolaget inte har tillräckligt kapital. Formen för den ekonomiska säkerhetens uppbyggnad är inte begränsad till att bara omfatta spärrat konto.

Villkor 3

Om båda anläggningarna får ha en ljudnivå om 40 dB(A) utomhus vid bostäder, kan det leda till en ljudnivå om 43 dB(A) vid bostäder om båda parkerna har den ljudnivå de har tillåtelse till. Det blir då svårt, till och med omöjligt, för tillsynsmyndigheten att ställa kravet på att någon av verksamhetsutövarna att begränsa sin produktion med hänsyn till bullret.

HS Kraft AB har inte överklagat beslutet, men ändå på eget initiativ inkommit med yttrande i målet. Bolaget har hos länsstyrelsen ansökt om tillstånd för uppförande av 36 vindkraftverk inom ett område i Alvesta kommun som gränsar till det markområde där Statkrafts planerade vindkraftverk ska uppföras. Enligt bolaget kommer uppförande av Statkrafts planerade vindkraftverk att påverka lokaliseringen av deras planerade vindkraftpark.

DOMSKÄL

Tillämplig lagstiftning framgår av MPD:s beslut.

Verksamhetens tillåtlighet

Verksamhetens tillåtlighet har ifrågasatts av klaganden LR. Han har anfört att den planerade vindkraftparken kommer att påverka honom i form av skuggor, reflexer och ljus. Han anser vidare att vindkraftverken utgör en säkerhetsrisk och att de utseendemässigt inte stämmer in i landskapsbilden i området samt att de kommer

att begränsa hans möjligheter att utnyttja sökt bygglov. De olägenheter i form av skuggor, reflexer och ljus som LR tagit upp har enligt mark- och miljödomstolen på ett tillräckligt sätt reglerats i de villkor som angivits för tillståndet. Inte heller vad R i övrigt anfört i sitt överklagande föranleder mark- och miljödomstolen att upphäva beslutet. Hans överklagande ska därför avslås.

Tidsbegränsning av tillståndet

Länsstyrelsen och Statkraft har kommit överens om att tidsbegränsningen av tillståndet bör ändras från ”25 år från det att tillståndet tas i anspråk” till ”35 år från det att beslutet om tillstånd vunnit laga kraft”. Mark- och miljödomstolen ser inga hinder mot att göra den ändringen. Beslutet ändras därför enligt vad som framgår av domslutet.

Villkor 2

Länsstyrelsen och Statkraft är överens om att villkor 2 om ekonomisk säkerhet i det överklagade beslutet bör ändras på så sätt att bolaget ges rätt att successivt bygga upp säkerheten, samt att det ska anges att säkerheten gäller ”per uppfört verk” istället för ”för varje vindkraftverk som uppförs”. Länsstyrelsen har lämnat förslag till ny formulering av villkor 2, vilket Statkraft haft synpunkter på. Mark- och miljödomstolen delar bolagets uppfattning att villkoret kan formuleras på ett något enklare sätt än vad länsstyrelsen föreslagit. Domstolen ändrar villkoret till den lydelse som framgår av domslutet.

Villkor 3

MPD har som villkor för det lämnade tillståndet vad gäller buller angivit dels att den ekvivalenta bullernivån på grund av vindkraftverken inte får överstiga 40 dB(A) ekvivalent bullernivå utomhus vid bostäder (villkor 8), dels att vindkraftverkens källjud inte får överstiga 103,0 dB(A) vid 8 m/s på 10 meters höjd (villkor 3). Villkoret om högsta tillåtna källjud har motiverats främst med hänsyn till framtida närliggande vindkraftsprojekt och för att underlätta för tillsynsmyndigheten att vid klagomål från närboende om buller kunna avgöra vilken verksamhetsutövare som eventuellt orsakar en villkorsöverträdelse.

Statkraft har yrkat att villkor 3 om begränsning av källjudet ska upphävas. Enligt bolaget är det tillräckligt med det villkor som anger att bullernivån vid bostäder inte får överstiga 40 dB(A) för att förhindra olägheter för människor. Det finns därför enligt bolaget ingen anledning att ytterligare reglera ljudnivåerna genom ett villkor om högsta källjud för att förhindra olägheter i form av buller från vindkraftverken.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning

De bullerberäkningar som finns redovisade i målet är gjorda utifrån de i ansökan angivna koordinatsatta placeringarna av verken. I redovisade bullerberäkningar används källjud mellan 103,0 och 104,0 dB(A), beroende på märke på vindkraftsverk och nedställning av verkens produktion. Beräkningarna visar att det är en mycket liten marginal till det angivna begränsningsvärdet 40 dB(A) vid bostad i Spånshult, 38,5 dB(A) och Fållen, 39,2 dB(A), trots att beräkningen i vart fall för ett av typerna av verk bygger på nedskruvad effekt (2-3 steg).

Tillståndet medger också, enligt villkor 5, att verken kan flyttas upp till 100 meter närmare bostäderna än varifrån beräkningarna gjorts. På de avstånd det här rör sig om, t.ex. vid Spånshult, 700-800 m och en källstyrka på 103 dB(A), krymper marginalen ytterligare, och om de tre närmast belägna verken skulle flyttas 100 meter närmare ifrågavarande bostad så medför bullrets avståndsberoende att det kan komma att öka uppemot 1 dB(A) och att begränsningsvärdet 40 dB(A) nätt och jämnt skulle kunna innehållas, än mindre om även beräkningsosäkerheter beaktas. När det gäller det sydligaste verket S7 är avståndet till närmast belägna bostad, Fållen, så kort, ca 560 m, att en lokalisering 100 meter närmare medför bullervärden klart över 40 dB(A). Tillåtligheten av en sådan flyttmån kan därför ifrågasättas. Några beräkningar av konsekvenserna på buller vid bostäder om verken flyttas närmare bostäder finns inte i målet. Med hänsyn till att de redovisade bullerberäkningarna visar att det inte finns något utrymme för beräkningsosäkerheter torde källstyrkan inte kunna öka nämnvärt, om det i villkor 8 angivna begränsningsvärdet för buller ska kunna innehållas. Här krävs istället sannolikt ytterligare nedställning för att bullervillkor ska klaras. I första hand bör dock tillräckliga skyddsavstånd användas. Genom Mark- och miljööverdomstolens domar M 7022-11 och M 8512-11 får

det emellertid anses vara godtagbart att som skyddsåtgärd vidta ytterligare nedskruvning av verk där det är tekniskt möjligt.

Det ankommer på sökanden att innan den slutliga placeringen av verken bestäms förvissa sig om att valda verk och slutlig placering verkligen kommer att rymmas inom det i villkor 8 angivna begränsningsvärdet för buller. Med hänsyn härtill samt med hänsyn till att bullerpåverkan huvudsakligen beror av såväl avstånd som källstyrka finns enligt domstolen inte skäl att ange ett och samma generella villkorskrav på högsta tillåtna källjud för alla ingående verk. Ett sådant krav borde i så fall ha differentierats utifrån verkens betydelse från störningssynpunkt. Vad länsstyrelsen och HS Kraft AB anfört i den delen föranleder inte domstolen att göra någon annan bedömning.

Bolaget har åtagit sig att inte överskrida ljudnivån 40 dB(A) vid bostäder. Denna nivå har i praxis bedömts vara godtagbar för att förhindra att icke ringa olägenheter för människors hälsa och miljön uppkommer till följd av vindkraftverksamhet. Även om det hade varit önskvärt att MKB:n hade beskrivit värsta fall, bedömer domstolen att villkor 8 utgör tillräcklig begränsning av ljudpåverkan från vindkraftverken. Mark- och miljödomstolen gör därför den ändringen av villkor 3 att föreskriften om högsta tillåtna källjud upphävs. I övrigt kvarstår villkoret utan ändring.

Villkor 8

För att underlätta kontrollen av bullervillkoret har Statkraft, som domstolen uppfattat det, medgivit ändring av villkor 8 på så sätt att vid kontroll av ljudnivån ska hänsyn även tas till ljudnivåerna från de planerade verken på den närliggande fastigheten Y1. Mark- och miljödomstolen gör därför den ändringen av villkoret som framgår av domslutet.

Enligt villkor 8 ska den ekvivalenta bullernivån kontrolleras genom mätning. Generellt sett är det mycket svårt att genomföra immissionsmätningar vid bostäder vid de vindstyrkor som krävs i vindkraftssammanhang och på de avstånd som är aktuella utan att bakgrundsljudet omöjliggör slutsatser om vindkraftsverkens bidrag till bullernivån. Det är därför enligt mark- och miljödomstolen frågan om ljudnivån från

vindkraftverken överhuvudtaget kan kontrolleras med annat än närfältsmätning och beräkning. Mark- och miljödomstolen ändrar därför villkor 8 även på så sätt att det anges att kontrollen ska ske genom mätning eller beräkning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 24 juli 2012.

Bengt Johansson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bengt Johansson, ordförande, och tekniska rådet Bruno Bjärnberg samt de särskilda ledamöterna Curt Henricson och Bo Selmer.